

Ο Τήμενος, ο Αριστόμαχος και ο Κρεσφόντης, τα τρία αγόρια του Αριστόμαχου, αποτελούσαν την τρίτη γενιά μετά τον Ύλλο, τους «τρίτους καρπούς» του χρησμού. Καλού κακού, ρώτησαν το μαντείο, αν όντως αυτούς εννοούσε ο χρησμός. Πήραν καταφατική απάντηση αλλά και την εξήγηση ότι ο «στενός και υγρός δρόμος» ήταν το θαλάσσιο πέρασμα από την πλευρά της Ναυπάκτου. Οι τρεις μάζεψαν στρατό στη Ναύπακτο, έφτιαξαν και στόλο αλλά άγριοι άνεμοι και θαλασσοταραχή ανέβαλλαν τον απόπλου. Τον ίδιο καιρό, ένας μάντης έφτασε στο στρατόπεδο. Οι χρησμοί του έβαλαν σε υποψίες τους αρχηγούς. Υπέθεσαν ότι τον έστειλαν οι αντίπαλοί τους, να τους διαλύσει. Ο Ηρακλείδης Ιππότης, γιος του Φύλα, δεν είχε κανένα πρόβλημα να τον σκοτώσει. Όμως, όταν γαλήνεψε η θάλασσα κι ο στρατός απέπλευσε, τα πλοία βούλιαξαν. Το στράτευμα σκόρπισε. Ο Τήμενος ξαναρώτησε το μαντείο. Οι Ηρακλείδες είχαν διαπράξει δυο σφάλματα. Πρώτα απ' όλα, σκότωσαν μάντη, πρόσωπο ιερό. Ο φονιάς έπρεπε να εξοριστεί για δέκα χρόνια. Κι έπειτα, χρειαζόταν να βάλουν αρχηγό τους «αυτόν που είχε τρία μάτια».

Τον Ιππότη εύκολα τον εξόρισαν. Αυτόν «με τα τρία μάτια» δεν ήξεραν πού να τον βρουν. Τους βρήκε εκείνος.

Έχει ήδη αναφερθεί ότι ο Αιτωλός αναγκάστηκε να εκπατριστεί από την Ηλεία στην χώρα που από το όνομά του την είπαν Αιτωλία. Όταν πέθανε, άφησε διάδοχό του στη νέα τους πατρίδα τον γιο του, Πλευρώνα, που απέκτησε μια όμορφη κόρη, την Πρωτογένεια, που έπεσε στα ερωτικά δίχτυα του Δία. Καρπός της σχέσης τους ήταν ο Όξυλος που κάποια στιγμή έχασε το ένα του μάτι. Έφτασε να γίνει βασιλιάς των Αιτωλών αλλά σκότωσε κάποιον κι αναγκάστηκε να εξοριστεί. Είτε πήγε εξόριστος στην Ήλιδα και, αφού εξέτισε τον χρόνο της ποινής του, επέστρεψε στην Αιτωλία είτε πήγαινε στην πατρίδα των προγόνων του, την Ήλιδα, για να εκτίσει την ποινή του, όταν βρέθηκε στον δρόμο των Ηρακλειδών, καβάλα σε ένα μουλάρι.

Τον είδε ο Κρεσφόντης λογάρισε: Δυο τα μάτια του μουλαριού, ένα του καβαλάρη, ίσον τρία: Αυτόν εννοεί ο χρησμός. Κι αυτόν εννοούσε. Τον έκαναν αρχηγό τους.

Ο Όξυλος τους έβαλε να φτιάξουν στόλο. Ο στρατός μπήκε στα πλοία που βρίσκονταν στην πόλη Μολύκριο (σημερινό Αντίρριο). Πέρασαν στην Πελοπόννησο. Όλα αυτά, γύρω στα 1125/1120 π.Χ., αν σωστά «χρονολογούμε» ευρήματα και μυθολογία.

Γιος του Ορέστη κι εγγονός του Αγαμέμνονα, ο Τισαμενός βγήκε με τον στρατό του να τους αντιμετωπίσει. Οι θεοί, όμως, είχαν αποφασίσει εναντίον του πριν από τρεις γενιές. Το όνομά του άλλωστε δεν ήταν παρά η μετοχή μέσου αορίστου του ρήματος «τίνω» (τισάμενος) παρατονισμένη: «Τίνω» σημαίνει πληρώνω, «τισάμενος» αυτός που πλήρωσε, που τιμωρήθηκε, που κατέβαλε την «τίσιν», την πληρωμή για την αποκατάσταση της αδικίας. Είτε επειδή ήταν ο τελευταίος της καταραμένης γενιάς των Ατρείδων είτε επειδή είχαν αδικηθεί οι Ηρακλείδες. Η μάχη έγινε στην Αχαΐα κι ο Τισαμενός σκοτώθηκε, όπως είχε προαποφασιστεί. Τον έθαψαν στη Λακωνία. Στην ίδια μάχη, κατά τον Απολλόδωρο (II 176) σκοτώθηκαν και οι γιοι του Αιγίμιου, ο Πάμφυλος και ο Δύμας.

Οι νικητές χωρίστηκαν σε τέσσερις φάλαγγες: Ο Τήμενος μπήκε επικεφαλής εκείνων που εκστράτευσαν στην Αργολίδα. Ο Αριστόδημος (ή τα παιδιά του, αν ευσταθεί η εκδοχή ότι είχε σκοτωθεί) κινήθηκε εναντίον της Λακωνίας κι ο Κρεσφόντης έβαλε προορισμό τη Μεσσηνία. Ένας ακόμη, ο Αλήτης, ο γιος του Ιππότη, κινήθηκε εναντίον της Κορινθίας. Στον Όξυλο άφησαν την Ηλεία που ο ίδιος τους ζήτησε ως την παλιά γη των προγόνων του. Για να είναι μάλιστα εξασφαλισμένος αυτός ότι δεν θα θελήσουν να κρατήσουν για λογαριασμό τους την Ηλεία, όταν δουν πόσο όμορφη είναι, τους οδήγησε στους προορισμούς τους μέσω της ορεινής Αρκαδίας.

Η γη είχε με κλήρο μοιραστεί στα τρία, εξαιρώντας την Ηλεία που δόθηκε στον Όξυλο και την Κορινθία που είχε κατακυρωθεί στον Αλήτη. Η Αργολίδα ήταν ο πρώτος κλήρος καθώς δίκαια θεωρήθηκε η πιο ένδοξη περιοχή. Η Λακωνία ο δεύτερος και η Μεσσηνία ο τρίτος. Σε μια κούπα με νερό έριξαν τρεις σβώλους χώμα. Ο Κρεσφόντης καιγόταν για την Μεσσηνία κι έβαλε έναν μαλακό σβώλο που έλιωσε αμέσως. Ήταν ο χαμένος κι έπαιρνε τον τρίτο κλήρο, την Μεσσηνία που ήθελε. Ο Αριστόδημος δεν ζούσε πια. Ή είχε σκοτωθεί στη μάχη ή τον είχε τοξεύσει ο Απόλλωνας, επειδή αγνόησε τους χρησμούς του μαντείου, ή, όπως γράφει ο Πausανίας, τον σκότωσαν οι γιοι του Πυλάδη και της Ηλέκτρας, εκδικούμενοι τον θάνατο του εξαδέλφου τους (γιου του Ορέστη) Τισαμενού. Τους έλαχε η Λακωνία. Ο πιο σκληρός σβώλος, αυτός που διαλύθηκε τελευταίος, ήταν του Τήμενου που πήρε την Αργολίδα. Έμενε να κατακτήσουν τη γη που πια τους ανήκε. Πριν να ξεκινήσουν, έστησαν βωμούς. Στον βωμό του Τήμενου πήγε και κάθισε ένας βάτραχος. Του εξηγήθηκε ότι οι απόγονοί του στην Αργολίδα δεν θα έπρεπε να κάνουν εκστρατείες αλλά να μένουν στην χώρα τους, καθώς ο βάτραχος δεν αντέχει στις πορείες. Στον βωμό των παιδιών του Αριστόδημου κάθισε ένας δράκοντας. Αυτό σήμαινε ότι οι απόγονοί τους στη Σπάρτη θα ήταν φοβεροί και τρομεροί πολεμιστές. Στου Κρεσφόντη τον βωμό βρέθηκε μια αλεπού. Οι απόγονοί του στη Μεσσηνία θα γίνονταν ονομαστοί για την πονηριά τους.

(τελευταία επεξεργασία, 29 Σεπτεμβρίου 2021)